

jinak, vždy ovšem předpokládá, že se svolením Státního pozemkového úřadu, neboť pak vnucená správa nové zavazení již neznamena. Ale sám stěžovatel, vymáhající věřitel, netvrdí, že jeho pohledávka na sporné nemovitosti vážne již vůbec, neřku-li se svolením Státního pozemkového úřadu, k čemuž se dokládá, že jde o exekuci zajišťovací.

### Čís. 10097.

#### Pozemková reforma.

Do srovnalých usnesení nižších soudů v pozemnoreformní agendě jest přípustným dovolací rekurs.

Zcizení zabraného majetku bez svolení Státního pozemkového úřadu jest proti němu nicotné. Lhostejno, zda jde o zcizení soukromoprávní či veřejnoprávní, najmě o soudní dražbu. Svolení Státního pozemkového úřadu nebylo dáno tím, že Státní pozemkový úřad k usnesením, vydaným soudem v exekučním řízení a jemu doručeným, mlčel a nechal je vejíti v právní moc.

Předpis § 863 obč. zák. jest dán jen pro soukromoprávní obchod, neplatí však pro jednání úřadů, nýbrž každý úřad musí své prohlášení vydati ve formě předepsané jeho jednacím řádem.

(Rozh. ze dne 28. srpna 1930, R I 679/30 a R I 694/30).

Exekuční soud provedl vnucenou dražbu nemovitostí, na nichž bylo poznamenáno, že zůstávají v záboru podle zákona ze dne 16. dubna 1919, čís. 215 sb. z. a n. Když již byl udělen příklep vydražených nemovitostí dominikálnímu konventu, prohlásil Státní pozemkový úřad 1) že neuděluje souhlas k tomu, by nemovitosti udělením příklepu připadly dominikálnímu konventu 2) ze nesouhlasí s usnesením o povolení prozatímní správy. Soud první stolice oba návrhy zamítl. Důvody: Státnímu pozemkovému úřadu byla doručena v exekučním řízení E 607/28 tato usnesení: a) povolení exekuce ze dne 3. července 1928 E 607/28 dne 11. července 1928, b) usnesení o určení dražebních podmínek ze dne 20. listopadu 1928 č. j. E 607/28 dne 16. února 1929, c) usnesení o ustanovení dražby ze dne 29. listopadu 1929 č. j. E 607/28 dne 10. prosince 1929, d) usnesení o udělení příklepu ze dne 6. února 1930 dne 7. února 1930 č. j. E 607/28, e) usnesení o povolení zatímní správy ze dne 11. března 1930 č. j. E 607/28 dne 12. března 1930, f) usnesení rekursního soudu ze dne 1. dubna 1930 R V 263/30 — E 607/28 dne 16. dubna 1930. Proti těmto usnesením týkajícím se celého exekučního řízení nepodal Státní pozemkový úřad v Praze vůbec opravný prostředek, takže tato usnesení nabyla již dávno pravomoci, zejména usnesení o určení dražebních podmínek podle návrhu vymáhající strany, městské spořitelny v H.; v těchto podmínkách není, že osoba vydražitele podléhá schválení Státního pozemkového úřadu v Praze. Proto nemůže Státní pozemkový úřad v Praze dodatečně ke škodě věřitelů a vydražitele změnit dražební podmínky a nesouhlasiti s příklepem a s prozatímní správou. Rekursní soud napadené usnesení usnesením ze dne 4. června 1930 potvrdil.

D ů v o d y: Rekursní soud vyslovil již ve svém rozhodnutí ze dne 1. dubna 1930 R V 263/30, že vzhledem k pasivnímu chování Státního pozemkového úřadu a k právům třetích osob nejen povolení exekuce v této věci, nýbrž i usnesení o udělení příklepu vešla v moc práva a že rekursní soud následkem toho má za to, že souhlas s vedením dražby stěžovatelem jest považovati za udělený a že obzvláště schválil dražební podmínky ve znění předloženém vymáhající stranou, v němž se ohledně dalšího svolení Státního pozemkového úřadu žádná výhrada nestala, ani Státním pozemkovým úřadem vymožená nebyla. Tímto právním názorem jest rekursní soud vázán i při dalším postupu v této exekuční věci. Následkem toho nelze zabývati se opačnými vývody stížnosti Státního pozemkového úřadu, při čemž se opětovně poukazuje k tomu, že opravný prostředek proti udělení příklepu (doručenému stěžovateli dne 7. února 1930) a proti povolení zatímní správy, doručené dne 12. března 1930, podán nebyl. Pokud stížnost obsahuje návrh na zrušení exekuce podle § 39 čís. 2 ex. ř., jest tento návrh učiniti v první stolici. Dovolací rekurs Státního pozemkového úřadu s o u d p r v é s t o l i c e odmítl jako nepřipustný podle §§ 65, 78 ex. ř. a § 528 c. ř. s. R e k u r s n í s o u d usnesením ze dne 21. července 1930 zrušil usnesení prvního soudu a uložil mu, by dovolací rekurs předložil k rozhodnutí nejvyšším soudem. D ů v o d y: Akce pozemnoreformní jest právní materie jedinečná, právní ústav svého druhu, a vynutila si proto také zvláštní úpravu, jež odpovídá zvláštnímu jejímu rázu, a to nejen co se týče materiálního, nýbrž i formálního práva, jichž zásady namnoze prolomila. Závažnost její vyžaduje, že se stalo nezbytným soustřediti judikaturu v rukách nejvyššího soudu, by tak byla pokud možno zajištěna nejen její správnost, nýbrž i jednotnost, čehož nebylo by lze dosíci, kdyby byla omezena na dvě stolice. Zákon považoval za nebezpečné vylučovati z této judikatury nejvyšší soud, jak to činí civilní řád soudní a řád exekuční, byť i se tak dalo jen z části, jako při srovnalých rozhodnutích nižších stolic, a tato snaha po soustředění judikatury v rukách nejvyššího soudu projevuje se i v opětovných jeho rozhodnutích. Této zásadě jest přiřknouti neobmezenou platnost ve všech případech, tedy i v případě, kde zákon to výslovně nevyjádřil, a jest tudíž v duchu tohoto zákonodárství usuzovati na to, že tímto zákonodárstvím bylo pro obor pozemkové reformy derogováno všem normám práva materiálního i formálního, jež se s duchem a s účelem tohoto zákonodárství nesrovnávají. Jako ustanovení, jež se s tímto zákonem nesrovnává, jest v souzeném případě považovati i ustanovení § 528 c. ř. s. a proto bylo stížnosti vyhověno a napadené usnesení zrušeno s příkazem soudu exekučnímu, by spisy předložil k rozhodnutí mimořádné stížnosti nejvyšším soudem.

N e j v y š š í s o u d I. nevyhověl dovolacímu rekursu konventu Dominikánů do usnesení rekursního soudu ze dne 21. července 1930, II. vyhověl však dovolacímu rekursu Státního pozemkového úřadu do usnesení rekursního soudu ze dne 4. června 1930, napadené usnesení jakož i celé dražební řízení ohledně nemovitostí počínajíc usnesením prvního soudce ze dne 20. listopadu 1928, vyřizujícím podání předkládající

dražební podmínky zrušil a soudu první stolice uložil, by dále po zákonu jednal a vše, čeho třeba následkem zrušení dražby a příklepu jakož i zatímní správy zařídil, zejména dražební podmínky Státnímu pozemkovému úřadu v Praze k návrhu změn a doplňků, pod kterými je ochoten podmínky schváliti, sdělil a podle výsledku jeho vyřízení dále postupoval.

### D ů v o d y:

Ad I. Odkazuje se na důvody napadeného rozhodnutí rekursního soudu, srovnávající se úplně se stálou judikaturou nejvyššího soudu (rozh. čís. 5772 sb. n. s.) zejména i s rozhodnutím ze dne 24. července 1929 č. j. R II 200/29 v dovolacím rekursu Státního pozemkového úřadu co do obsahu citovaným a pod čís. 9094 sb. n. s. uveřejněným. Kam by to vedlo, kdyby byl dovolací rekurs proti shodným usnesením nižších stolic odepřen, osvětluje názorně i projednávaný případ, jenž dokazuje, že by účel pozemkové reformy byl zmařen, any nižší stolice nerespektují ani zábor knihovně poznamenaný ani zákonné předpisy vížící každé zcizení zabraného majetku na svolení Státního pozemkového úřadu.

Ad II. Na nemovitosti v dražbu vzaté jest pod 4. únorem 1928 na listu A poznamenáno, že zůstává v záboru podle zákona ze dne 16. dubna 1919 čís. 215 sb. z. a n. Následkem toho nemůže býti předsevzato zcizení, tedy ani soudní dražba, podle § 7 záb. zák. nový doslov bez svolení Státního pozemkového úřadu. Tohoto zákazu § 7 měly i nižší stolice, i všichni účastníci, zejména i vydražitel dbáti, ale nedbali, a musí si tedy následky přičísti sami, zejména i vymáhající věřitelka a vydražitel. Zákaz zcizení bez svolení Státního pozemkového úřadu, jež poznámka záboru v sobě zahrnuje, jest veřejnoprávní a, dokud jest poznámka v knihách, platí. A platí tak, že každé zcizení bez svolení Státního pozemkového úřadu jest podle cit. § 7 záb. zák. vůbec neplatné, proti tomuto úřadu nicotné, takže ho může nedbati, jakoby ho nebylo. Zákon nerozeznává mezi zcizením veřejnoprávním a zcizením soukromoprávním, neboť to nečiní rozdíl, an by každým zcizením bez svolení Státního pozemkového úřadu byl účel pozemkové reformy mařen. Záleží jen na zcizení, nikoli na jeho právní povaze, a proto nemá ani soudní dražba, ačkoli jest úkonem veřejnoprávním, obzvláště důvěry hodným, takže mu hmotné právo přiznává výsadné postavení (na př. § 366 obč. zák., § 170 č. 5 ex. ř. a j.), v oboru zákonodárství pozemnoreformního, zejména tedy v otázce § 7 záb. zák. a §§ 23 a 37 příd. zák. (viz i § 8 a § 12 úvěr. zák. a případně jiné), kde jde o stejný zákaz zcizení, jenže proti přídělci (kdežto v § 7 záb. zák. jde o zákaz vlastníku zabraného majetku) ni žádné výsady před zcizením soukromoprávním, na př. před prodejem ve formě smlouvy kupní. Kdyby byli dlužníci prodali statek soukromě, tu, byť by byli Státnímu pozemkovému úřadu ohlásili, že ho hodlají prodati, že hledají kupitele, že ho našli a s ním již jednají a konečně, že se s ním již dohodli a statek mu skutečně prodali a kupní smlouvu opatřenou vkladní doložkou mu již vydali, a byť tyto a takové ohlášky byl i kupitel spolu s nimi podával a Státní pozemkový úřad na všechny

tyto ohlášky nečinně mlčel, nemělo by to přece účinek, a nejen že knihovni soud nemohl by na základě kupní smlouvy, dokud by schvalovací doložkou Státního pozemkového úřadu opatřena nebyla, vklad vlastnictví pro kupující stranu povolit, nýbrž i kdyby jej nedopatřením neb omylem povolil, nepůsobil by vklad ten proti Státnímu pozemkovému úřadu, takže by tento mohl i ho tak jako prodeje sama nedbati a všechna svá práva na nemovitost tak uplatniti a vykonati jako by prodeje a vkladu nebylo, nehledě k tomu, zda kupitel při tom přijde ke zkrácení čili nic, neboť každé zkrácení musí kupitel přičísti sám sobě, že opovážlivě zákazu zcizení nedbal a koupil, nestaraje se o svolení Státního pozemkového úřadu. Ale tak se to má i se soudní dražbou, ať exekuční, ať dobrovolnou. To, že exekuční soud Státnímu pozemkovému úřadu každý úkon dražebního řízení oznamoval tím, že mu příslušná usnesení doručoval, počínaje usnesením o zahájení dražebního řízení a konče usnesením o udělení příklepu a o povolení zatímní správy, a že všechna tato usnesení, najmě i usnesení o udělení příklepu, nabyla právní moci, jest proti Státnímu pozemkovému úřadu úplně bez účinku a bez významu, neboť to vše, zcizení, jež představuje příklep, stalo se bez svolení Státního pozemkového úřadu a jest proto proti němu nicotně neplatné. Záleží jen na tomto svolení, nikoli na právní moci zcizovacího úkonu, neboť jde o otázku práva hmotného, nikoliv o otázku řízení, ale toto svolení Státního pozemkového úřadu není dáno tím, že Státní pozemkový úřad ona usnesení vydávaná v dražebním řízení exekučním soudem obdržel, že k nim mlčel a nechal je vejíti v právní moc, neboť, jak bude ještě zvláště níže vyloženo, svolení to musí býti dáno výslovně, jest skutečně dáno jen, bylo-li dáno výslovně a vydáno písemně, neboť nelze je žádným způsobem vyvozovati z domněle konkludentních činů, z mlčení Státního pozemkového úřadu. Konvent ve své stížnosti ad I praví, že by byl ukřivděn, prý jako nabyvatel vydražené nemovitosti, ve svých právech zkrácen a poškozen, kdyby se příklep v právní moc vešlý stal neplatným vyhověním dovolacímu rekursu Státního pozemkového úřadu. Odvětiti mu jest, že výraz, že příklep »stal by se« neplatným, jest chybný, protože příklep jest od původu neplatný a nemůže se jím tedy teprve státi, neboť vyhověním rekursu Státního pozemkového úřadu nebude neplatnost jeho teprv konstituována, nýbrž prostě jen konstatována. Konvent vydražením a příklepem, byť i formálně pravomocným, ničeho nenabyl, žádných práv, a nemůže tedy býti ani v nějakých »svých právech zkrácen a poškozen«, an jich nemá. Naopak, poškozen by byl stát, kdyby se zákon právě sankcí neplatnosti připojenou k zákazu zcizení nebyl postaral o to, by poškození vůbec nastati nemohlo. Konventu netřeba připomínati, co mu právem vytýká Státní pozemkový úřad, že konvent jest mu osobou nežádoucí, an Státní pozemkový úřad nemůže trpěti, by zabraného majetku nabývala osoba, jež sama se svým vlastním majetkem záboru podléhala, v čemž má Státní pozemkový úřad právně úplnou pravdu, neboť byla by to vskutku podivná sociální reforma, by napomáhala hromadění půdy v rukách, z nichž měla býti vykoupěna, a že jde v pozemkové reformě o sociální

reformu, jejímž účelem je úměrnější, spravedlivější distribuce pozemkového kapitálu a tím pozemkové renty, vyložil nejvyšší soud blíže již jindy: nicméně musí konvent vzít na vědomí a k výstraze, že Státní pozemkový úřad mohl zůstat i na dále nečinným a nemusil ani nyní ještě oznamovati, že k příklepu nesvoluje, nýbrž mohl dopustiti, aby, a vyčkati, až by konvent trhovou cenu zaplatil a v knihách za vlastníka zapsán byl (což by ovšem předpokládalo, že by i knihovní soud právnímu omylu propadl a zápis neprávem povolil) a přece byl by mohl i pak všechna práva ke statku uplatniti a vykonati zrovna tak jako v případě soukromoprávního prodeje, tedy zrovna tak, jakoby dražby, příklepu a zápisu nebylo, nestaraje se o to, kde konvent zaplacenou trhovou cenu (nejvyšší podání) zase nazpět obdrží, neboť i konvent jednal na své risiko, nedbav zákazu zcizení a potřeby svolení Státního pozemkového úřadu. Tak drtivá jest síla tohoto hmotněprávního veřejnoprávního zákazu s jeho sankcí neplatnosti, že poráží všechny normy práva formálního, exekučního řádu, civilního soudního řádu i nesporného řízení, jež se mu staví na odpor. Strany a nižší soudy musí se konečně ve své knihovní a v exekuční praxi naučiti dbáti zákazů pozemnoreformního zákonodárství shora zmíněných, po případě i jiných. Že zákazy zcizení poznamenané ve smyslu § 23 příd. zák. se často ignorují, jest codenní případ, zde však nebylo dbáno ani zákonných účinků (§ 7 zák. zák.) záboru, v knihách dokonce poznamenaného. (Poznámka stala se zřejmě, jak i Státní pozemkový úřad výslovně praví, o tzv. zkráceném řízení přídělovém ve smyslu § 7 (2) zák. zák. nový doslov, neboť v případě § 2 zák. zák. není poznámky záboru podle § 16 zák. zák. právně ani třeba). Ač dlužník prvního soudce hned po povolení dražebního řízení na poznámku záboru a na praxi nejvyššího soudu upozornil a žádal, by odhad nebyl konán, první soudce podání to usnesením z 27. srpna 1928 zamítl, odhad vykonal, rekursní soud stížnost dlužníků zamítl, dražební podmínky byly schváleny, aniž by Státnímu pozemkovému úřadu byly předloženy, dražba byla provedena a příklep udělen, stížnost dlužníků do příklepu odmítnuta, a když pak Státní pozemkový úřad prohlásil, že neuděluje souhlas k příklepu, ježto vydražitel není osobou způsobilou k přidělu, a oznámil, že si ve výměru ze dne 11. listopadu 1929 vyhradil proti vymáhající věřitelce schválení dražebních podmínek, jež však mu ke schválení předloženy nebyly, a že nesouhlasí se zatímni správou a sdělil podmínky, za kterých věřitelce k dražbě svoloval, zamítl první soudce obě tato prohlášení nesouhlasu a rekursní soud to přes všechny námítky Státního pozemkového úřadu napadeným rozhodnutím potvrdil, vše z důvodu, že všechna usnesení nabyla právní moci. Nejvyšší soud chápe, že tato právní moc snadno svedla nižší soudy k této nesprávné a škodlivé praxi, i byl proto povinen klamnost tohoto důvodu a nesprávnost praxe ze základu vyložiti, by se příště těchto chyb bylo vyvarováno. Zbývá ještě vyložiti otázku, že žádný úřad, tedy také ani Státní pozemkový úřad neuděluje a nemůže udělovati svolení nebo schválení činy konkludentními, mlčky, tudíž ani tím, že k soudnímu usnesení požadavku jeho svolení nedbajícimu a jeho práva tím porušujícimu mlčí,



totiž ani stížnost nepodá ani jinak mu neodporuje. Tu se především poukazuje k rozhodnutí čí. 6163 a 6902 sb. n. s., kde to již zásadně vysvětleno, a shrnují se důvody rozhodnutí těch pro důležitost věci, jež žádá, by se strany a nižší stolice z této neustálé chyby konečně vymanily, zde ještě jednou. § 863 obč. zák., jež konkludentní prohlášení klade na roveň prohlášením výslovným, jest dán jen pro soukromoprávní obchod, jen pro styky soukromých stran navzájem, neplatí však pro jednání úřadů, nýbrž každý úřad musí každé své prohlášení vydati ve formě jeho jednacím řádem předepsané, ke kteréžto formě náleží zejména, by prohlášení bylo dáno výslovně a bylo vydáno stranám písemně, pokud zákon výjimkou nedopouští, by se od doručení straně upustilo, čímž ovšem nikterak není slevna podmínka písemnosti, neboť, i když se prohlášení nedoručí ve formě zvláštního výměru straně, jest a zůstává zachyceno písemně úředním úkonem na př. protokolem, záznamem a pod. Pouhé ústní písemně neučiněné prohlášení neváže pravidelně úřad jako ústav, nýbrž činí snad zodpovědným úředníka osobně, naprosto však jest nepřípustné odchylovati se od zásady výslovnosti a ustrojovati z jednání úřadu neb úředníka prohlášení konkludentní, na př. schválení. To musí zejména nižší soudy jasně chápat, neboť jest jim zjevno, že, mají-li schváliti nějaké jednání, na př. kupní smlouvu za poručenice nebo dražební podmínky a pod., nemůže nikdo přijíti a dovolávati se toho, že z těch a těch úkonů soudu nebo soudce plyne, že schválení uděluje, nýbrž musí každý účastník vyčkati, až soud jako takový vydá písemný schvalovací dekret výslovného znění »Schvaluje se« nebo připojí k úkonu, o nějž jde, tzv. schvalovací doložku. Do té doby není soudce na svém míněním o věci ústně projeveným vázán, i kdyby je byl projevil výslovně, tím méně však může mu býti podkládáno mínění, jež prý učinil prohlášením (činem) konkludentním, mlčky, a dovozovati, že tím jest věc vyřízena a soud jest tím vázán. Posléze tím, že úřad k jistému úkonu mlčí a nijaký odpor neprojeví, není daleko ještě dána skutková povaha § 863 obč. zák., která vyžaduje, by mlčení nedalo se nijak jinak rozumně vysvětlit, než tím, že úřad s úkonem souhlasí, neboť této nutkavosti úsudku při úředním mlčení neb opomenutí není. Nepodá-li tedy na př. Státní pozemkový úřad rekurs, není tím ještě nijak nutně řečeno, že souhlasí s usnesením, neboť jest možné, že opomenul rekurs podati jen z nedopatření, na př. zmeškáním lhůty následkem přetíženosti nebo přehlédnutím správného data a pod., anebo z právního omylu, že mu právo rekursu nepřísluší, anebo, jako zde to možné, i ze správného názoru, že jeho práva nemůže stihnouti újma, i když rekurs nepodá. Zkrátka nepodání rekursu může býti chybou úředníka (zpravidla dokonce podřízeného), nemusí však býti vůlí úřadu, ale to a ono stotožňovati nelze. Že úřad nechce podati rekurs, jest jisto teprv, když úřad jako takový to prohlásí, což, jak doličeno, může se platně státi jen výslovným písemným projevem. Jestliže nižší stolice zahájily praxi, že nemusí dbáti knihovní poznámky záboru nebo zákazu zcizení, nýbrž že jest věcí Státního pozemkového úřadu, by si proti usnesením zákaz porušujícím podával rekurs, vedla by tato praxe, kdyby sevšeobecněla, k tomu, že by

se zákazu dbalo teprv až na rekurs, takže by Státní pozemkový úřad nucen byl zabývatí se stále jen rekursy, čímž by jeho agenda vzrostla tak, že by nevystačil s personálem mu přiděleným a musil jej zajisté značně rozmnožiti. Ale tato praxe, kterou prvý soudce zahájil patrně vědomě, ježto o poznámce záboru dobře věděl, vyrozuměv Státní pozemkový úřad o povolení dražebního řízení, a přece jí nedbal, staví na hlavu účel poznámky, jímž právě naopak jest, by zákazu bylo dbáno a jeho porušování se předešlo.

### Čís. 10098.

#### Pozemková reforma.

Exekuční vyklizení vypověděných zabraných nemovitostí se provádí šetříc postupu § 349 ex. ř. v nesporném řízení a není proto přípustným pořad práva podle § 35 ex. ř. Oposiční nárok nelze uplatňovati rekurssem a nejsou v rekursu přípustny novoty co do oposičních okolností, nýbrž jest oposiční nárok odkázán na zvláštní žádost, o níž se rozhodne v nesporném řízení.

Pořadí předpisů v pozemnoreformní agendě. Nejprve přicházejí na řadu předpisy pozemnoreformního zákonodárství a teprve potom předpisy nesporného řízení.

V rekursu do usnesení, jímž povolena exekuce vyklizením ze zabraného majetku, jsou vyloučeny novoty. V rekursu lze uplatňovati jen, že tu není buď výpověď vůbec nebo že není právoplatná nebo že výpovědní lhůta ještě neuplynula, nikoliv však, že Státní pozemkový úřad slíbil mimosoudním úkonem vzítí výpověď zpět.

Odklad exekuce vyklizením ze zabraného majetku může povoliti jen Státní pozemkový úřad sám, nikoliv soud.

(Rozh. ze dne 28. srpna 1930, R I 683/30).

Do usnesení prvéhó soudu, jímž povolena exekuce vyklizením zabraných nemovitostí, stěžoval si vlastník zabraných nemovitostí. Rekursní soud napadené usnesení potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

#### Důvody:

Ve stížnosti na rekursní soud uplatňoval stěžovatel oposiční nárok ve smyslu § 35 ex. ř. v ten rozum, že výpověď z hospodaření ze dne 2. prosince 1922, exekuční titul, pozbyla platnosti t. j. že nárok z ní pominul napotomními skutečnostmi, najmě dohodou ze dne 24. června 1925, v níž se Státní pozemkový úřad zavázal, že výpověď ohledně celého množství nemovitostí, o jichž vyklizení nyní jde, bude vzata zpět, a podobně ohledně jiných pozemků rovněž nyní do exekuce pojatých protokoly ze dne 22. září 1926 a z 15. července 1927, jakož i výměrem ze dne 9. února 1927, jímž Státní pozemkový úřad prý prohlásil i ohledně